

Комунальний заклад Львівської обласної ради
Львівський фаховий коледж культури і мистецтв

ПРАВИЛА
комунікації
із людьми з
інвалідністю

ВИКЛАДАЧАМ та СТУДЕНТАМ

ВСТУП

НАСАМПЕРЕД ЛЮДИНА, А НЕ ЇЇ ОСОБЛИВІСТЬ!

Правила комунікації з людьми з особливими освітніми потребами покликана сприяти підвищенню рівня інклюзивної культури в Коледжі, спрямованої на розбудову толерантної спільноти, здатної розділяти ідеї співробітництва, поваги до різноманіття, визнання цінності кожного суб'єкта освітнього процесу.

- **Інвалідність** - соціальне явище, яке є результатом взаємодії, яка відбувається між людьми з інвалідністю та перешкодами у стосунках і середовищі, і яка заважає їхній повноцінній та дієвій участі у житті суспільства на рівні з іншими.

- **Особи з інвалідністю** - це особи зі стійкими фізичними, психічними, інтелектуальними або сенсорними порушеннями, які при взаємодії з різними бар'єрами можуть заважати їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими.

- **Особа з особливими освітніми потребами** - особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту (Закон про освіту).

- **Інклюзивне навчання** - система освітніх послуг, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників (Закон про освіту).

ЗМІСТ

ВСТУП

1. Правила комунікації із людьми з порушенням рухових функцій, які користуються кріслом колісним та з ДЦП. 1-2
2. Поради із супроводу людей, які користуються кріслом колісним. . . . 2-3
3. Правила комунікації та роботи з людьми із порушенням зору 3-4
4. Поради із супроводу незрячої людини. 4-5
5. Правила спілкування з людьми з порушенням слуху 5-6
6. Поради при організації дозвіллевих заходів 6
7. Надання першої допомоги при нападі епілепсії 7

Правила комунікації із людьми з порушенням рухових функцій, які користуються кріслом колісним та з ДЦП

ДЦП — це порушення центральної нервової системи, що впливає на правильну роботу окремих м'язів, можливість контролювати рухи та поставу.

- Навіть якщо людина має фізичне порушення, все одно ви маєте простягнути їй руку для привітання при зустрічі.
- Говоріть саме з людиною, яка має інвалідність, навіть якщо поруч з нею є її супровідник.
- Не потрібно «солодких слів» щодо її мужності, сили волі та ін. — це зайве.
- Контролюйте, щоб ваш погляд був сконцентований саме на людині, а не на її особливості.
- Якщо людина потребує допомоги — обов'язково запропонуйте їй, але водночас будьте готові до того, що вона може її не прийняти.
- У розмові використовуйте такі фрази, як «присісти», «пройти».
- Якщо розмова людиною на візку затягнулася — опустіться до рівня її очей або сядьте на стілець.
- Зосереджуйтеся на словах людини, а не на її руках або ногах.
- Не перебивайте, не намагайтеся пришвидшити розмову — дозвольте співрозмовнику донести свої думки. Відповідно, не сповільнюйте навмисно і свою вимову.

- На відміну від людей з ДЦП, люди з травмами хребта частіше вільно володіють руками, тому можуть самотійно керувати кріслом колісним. Незважаючи на травму нижніх кінцівок, вони можуть самотійно сидіти на стільці.
- Люди з травмою хребта зазвичай не мають проблем з вимовою та м'язами обличчя.
- Крісло колісне — це особистий простір людини! Ви маєте завжди питати дозволу, перш ніж узятися за крісло колісне та відвезти/посунути його. У жодному разі не вішайте свої речі на крісло колісне.
- Говорити людині на візку «поїхали зі мною» некоректно, адже крісло колісне - це фактично її ноги.

Поради із супроводу людей, які користуються кріслом колісним

-
- Спускати зі сходів людину на кріслі колісному потрібно спиною вперед, ставши на одну сходинку нижче та трохи нахиливши крісло колісне до себе.
 - Піднімати крісло колісне — за тим самим механізмом, однак треба стати на одну сходинку вище.
 - Якщо на дорозі трапляються виступи, спочатку треба трохи підняти колеса крісла колісного, аби проїхати далі.
 - Якщо ви є організатором якогось заходу, враховуйте архітектурну доступність до нього. У випадку, коли вона відсутня, попередньо повідомте учасників про це.

- Інформаційну стійку, столи для кави варто розмістити на рівні користувачів крісла колісного.
- Предмети для перерви на каву також повинні бути зручними для людей на кріслі колісному: чашки мають бути з широкими вушками, гнучкими соломинками та серветками для одягу.

Правила комунікації та роботи з людьми із порушенням зору

Людина отримує 90% інформації про навколишній світ саме завдяки зору.

- Багато незрячих не любить розповідати про причини своєї сліпоти, тому не виявляйте своєї цікавості з цього приводу.
- Пропонуйте свою допомогу, проте не вважайте, що людина дійсно її потребує.
- Говоріть людині ким є ви та інші співрозмовники, називайте імена. Якщо маєте бажання потиснути руку, скажіть про це.
- При зустрічі з незрячою людиною завжди слід відразу представитися, а не питати, чи впізнає вона вас.
- Якщо ви спілкуєтеся з групою незрячих осіб, кожного разу називайте ім'я того, до кого саме звертаєтеся.
- Якщо робите переміщення, повідомте про це незрячого, щоб він не говорив «у порожнечу».
- У розмові з незрячою людиною уникайте вказівки на колір, виразів на зразок «помацайте», «я відведу Вас». Краще говорити я «сходжу з Вами», «подивіться» — оскільки очима незрячих є паличка чи поводитир.
- При своїй розповіді не уникайте опису форми предмету — навпаки, інформуйте людину з порушенням зору, що відбувається навколо.
- Завжди звертайтеся до незрячої людини, а не до її поводиря.
- Якщо ви хочете зачитати щось незрячій людині — не змінюйте манеру свого мовлення: говоріть нормальним голосом, не пропускайте інформацію (якщо вас про це не попросили), не замінюйте читання переказом.

- Якщо незряча людина має підписати якийсь документ, спершу прочитайте його їй. Інвалідність зовсім не звільняє людину від юридичної відповідальності, обумовленої документом.
- Уникайте незрозумілих пояснень та інструкцій, як-от «склянка знаходиться десь там». Чітко повідомляйте про те, де що знаходиться, а за необхідності доповнюйте пояснення деталями.
- Не забирайте та взагалі не чіпайте тростину незрячої людини.
- Собака-поводир — не просто звичайна домашня тварина. Не торкайтеся її, не давайте команд, не грайтеся.

Поради із супроводу незрячої людини

.....

- Перед тим, як надати людині допомогу, спитайте її, чи вона цього потребує. Дочекайся позитивної відповіді.
- Правильний супровід має виглядати так: незрячий тримає зрячого за руку трохи вище ліктя і йде на пів кроку позаду, встигаючи реагувати на всі особливості маршруту.
- Озвучуйте всі свої дії: «Попереду сходинки вниз; поруч яма».
- При наданні допомоги рекомендується підходити до сходів під прямим кутом.
- Якщо на вашому шляху трапляються сходинки, при спуску або підйомі достатньо просто сказати: «Увага, сходинки (вгору чи вниз)». Незрячий має взяти вас під руку, а ви маєте покласти іншу його руку на поручні. Далі, виконавши цей алгоритм, підіймайтеся або спускайтеся сходами.

- Якщо потрібно пройти крізь двері, незрячий має знаходитися від супроводжуючого з тієї сторони, де відчиняються двері — зліва чи справа.
- Якщо ви супроводжуєте людину в приміщенні, коротко опишіть, де саме ви знаходитесь (приклад: «У центрі зали, приблизно за шість кроків від Вас, стоїть стіл»). Попереджуйте про перешкоди: пороги, сходи, низькі одвірки тощо. Зверніть увагу на присутність скляних об'єктів.
- Коли пропонуєте незрячій людині присісти, не саджайте її самостійно, а спрямуйте її руку на спинку стільця або на бильце.

Правила спілкування з людьми з порушенням слуху

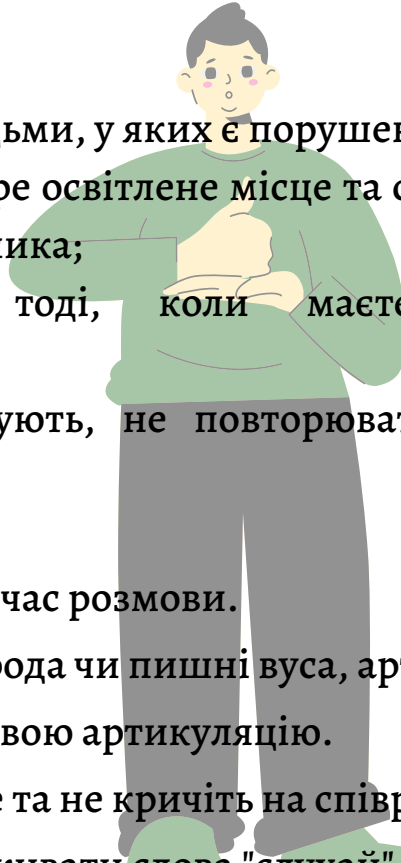
Люди з порушенням слуху сприймають ваші думки через жестову мову (саме так правильно говорити). Основними складовими є вираз обличчя та мова тіла, оскільки люди з порушеннями слуху мають виняткову здатність зчитувати невербальні сигнали спілкування.

Щоб спілкуватися з людьми, у яких є порушення слуху, вам потрібно:

1. знайти тихе та добре освітлене місце та стати на відстані 1 метра від вашого співрозмовника;
2. говорити лише тоді, коли маєте зоровий контакт зі співрозмовником;
3. якщо вас перепитують, не повторювати ту саму фразу. Краще перефразувати.

Також:

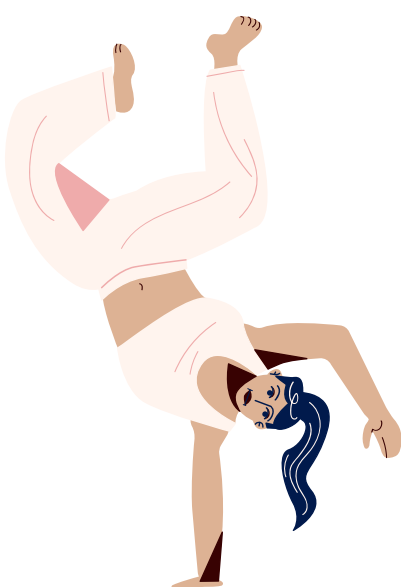
- не жуйте жуйку під час розмови.
- якщо у вас густа борода чи пишні вуса, артикулюйте чіткіше.
- звертайте увагу на свою артикуляцію.
- говоріть повільніше та не кричіть на співрозмовника.
- у розмові можете вживати слова "слухай", "скажи" — це нормально.
- якщо ви спілкуєтеся за допомогою спеціаліста жестової мови, звертайтеся безпосередньо до людини з вадами слуху й говоріть до неї.
- деякі люди з вадами слуху можуть говорити по телефону, в інших випадках біля контакту є напис "смс" — це означає, що ваш співрозмовник не може говорити по телефону.
- не просіть нечуючу людину передати слухавку іншому.

Поради при організації дозвіллевих заходів

- Якщо ви є організатором якогось заходу, враховуйте архітектурну доступність до нього. У випадку, коли вона відсутня, попередньо повідомте учасників про це.
- У реєстраційній анкеті запитуйте, чи має учасник заходу особливі потреби та які саме.
- Завжди дізнавайтеся, у якій формі людина хотіла б отримати інформацію (шрифт Брайля, великий шрифт, диск, аудіокасети, флешка).
- Під час візуалізації свого виступу використовуйте контрастні маркери та стікери.
- На всі скляні поверхні наклейте жовті кружечки, на першу та на останню сходинки - контрастну жовту стрічку.
- Надайте базові знання та навички комунікації і супроводу волонтерам і персоналу заходу.
- За потреби запросіть перекладача жестової мови.
- Основні тези виступу виводьте на електронну дошку як презентацію або фіксуйте на дошці.
- За потреби допоможіть людині зайняти відповідне місце в аудиторії.
- Персонал та волонтери заходу повинні мати базові навички комунікації з нечуючими людьми.

Надання першої допомоги при нападі епілепсії

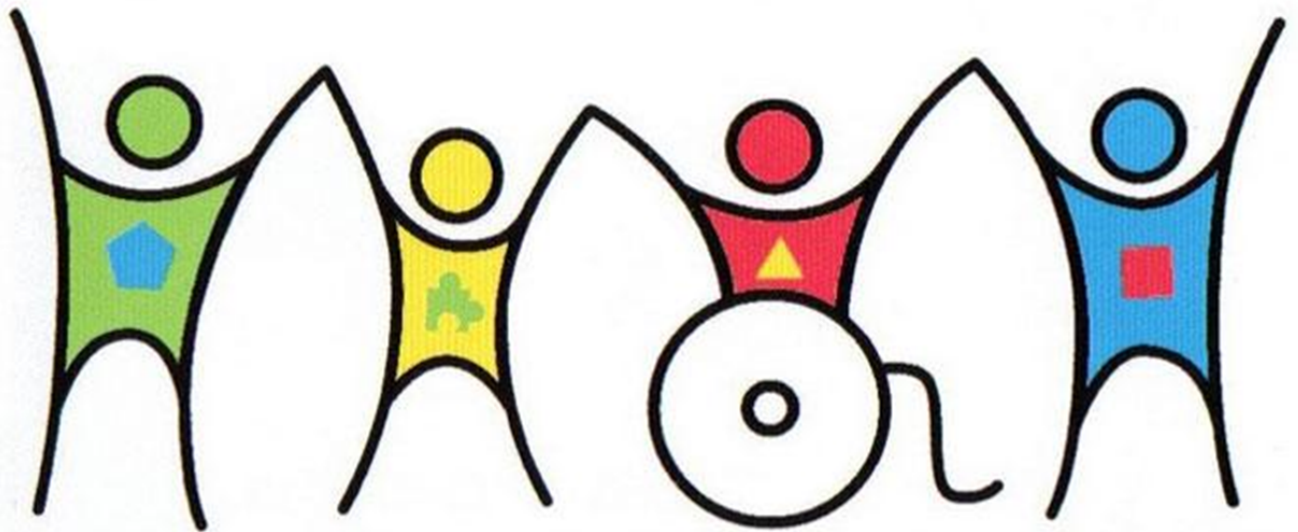
Епілепсія — це захворювання нервової системи, що характеризується схильністю до судомних нападів із втратою свідомості.

При нападі епілепсії:

- Не панікуйте, оскільки несете відповідальність за життя іншої людини, тому зберігайте спокій.
- Будьте поруч під час нападу, після — заспокойте людину та допоможіть прийти до тями.
- Важливо, щоб нічого не загрожувало. Якщо все гаразд, не чіпайте й не рухайте людину, у якої стався напад. Відсуньте подалі предмети, якими вона може вдаритися. Обов'язково зафіксуйте час початку нападу.
- Зніміть чи розстібніть одяг, який може стягувати людину. Бажано повернути голову вбік.
- Не тримайте людину в нерухомому стані. М'язи це не розслабить, але може стати причиною травм.
- У людини під час нападу може трапитися короткочасна зупинка дихання. Не робіть ніяких дій, щоб його відновити через декілька секунд воно повернеться. Але не забувайте перевіряти пульс.
- Якщо відбулося мимовільне сечовипускання, накрийте низ людини тканиною до закінчення нападу. Це позбавить від ще одного подразника у вигляді запаху й відповідно від посилення нападу.
- Не кладіть нічого до рота. Помилково вважають, що в людини під час нападу має запасти язик. Не намагайтеся силою розкрити щелепи та помістити між ними якісь тверді предмети: є ризик, що після чергового нападу людина може вас укусити або розкришити собі зуби.

Використані інформаційні ресурси

1. Конвенція про права осіб з інвалідністю;
2. Концепція інклюзивної мистецької освіти;
3. Довідник безбар'єрності;
4. Пам'ятка "Про правила комунікації із людьми з інвалідністю"
КНУ ім. Т.Шевченка.

Правила комунікації людей з інвалідністю розроблені
Навчальною частиною та Студентським профкомом ЛФККіМ